

Устинова І. П., к.ю.н., доцент,
Побережнюк С., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ФІНАНСОВО-ПРАВОВІ КОНТРОЛЬНІ НОВАЦІЇ ЗА ДОТРИМАННЯМ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В ЧАСТИНІ МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ

За 2014-2015 роки в ході проведення реформування державної влади та децентралізаційних процесів до Бюджетного кодексу України була внесена значна кількість змін, що суттєво змінило зміст великої кількості бюджетних правовідносин, та зробило чіткіше розуміння повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування при здійсненні фінансово-контрольних функцій. Питання контролю за плануванням, отриманням та виконанням показників по міжбюджетним трансфертам набуло юридичного змісту, зокрема, при новій редакції статті 122 Бюджетного кодексу України.

З прийняттям Закону України від 28 грудня 2014 року «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» № 79-VIII в Україні, починаючи з 2015 року, почала функціонувати нова система міжбюджетних відносин.

Нова система міжбюджетних відносин базується на принципово новому механізмі горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій, складовими якого є базова та реверсна дотації.

Базова дотація - трансферт, що надається з державного бюджету місцевим бюджетам для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій.

Реверсна дотація - кошти, що передаються до державного бюджету з місцевих бюджетів для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій

Вирівнювання здійснюється лише за двома податками: податком на прибуток підприємств приватного сектору економіки (10 %) – по обласних бюджетах; податком на доходи фізичних осіб – по бюджетах міст, районних та обласних бюджетах.

Решта платежів залишаються в повному обсязі у розпорядженні місцевих органів влади.

Нова система міжбюджетних відносин базується на чіткішому розподілу повноважень між державним бюджетом і місцевими, зокрема держава взяла на себе повну відповідальність щодо: надання освітніх послуг загальноосвітніми навчальними закладами, підготовки робітничих кадрів професійно-технічними закладами, забезпечення медичного обслуговування населення та заходів окремих державних програм з

охорони здоров'я, фінансування державних програм соціального захисту окремих категорій громадян.

З цією метою місцевим бюджетам надаватимуться такі нові види трансфертів (стаття 97): освітня субвенція; субвенція на підготовку робітничих кадрів; медична субвенція; субвенція на забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру. При наявності нових правил фінансових взаємовідносин місцевих бюджетів з державним існує ймовірність порушень певних приписів законодавства доти, поки правила діючих процедур та зміни у бюджетній системі не стануть для виконавців (місцевих бюджетів) остаточно зрозумілими

Так, місцевий бюджет виконується за розписом, який затверджується керівником місцевого фінансового органу. Керівник місцевого фінансового органу протягом бюджетного періоду забезпечує відповідність розпису місцевого бюджету встановленим бюджетним призначенням.

Порушення вимог щодо складання місцевих бюджетів в частині міжбюджетних трансфертів, доходів та видатків місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, дає право суб'єкту бюджетного процесу вищого рівня протягом одного місяця з дня набрання чинності рішенням про відповідний місцевий бюджет звернутися до суду з одночасним клопотанням про невідкладне зупинення дії рішення про відповідний місцевий бюджет до закінчення судового розгляду справи.

Це право суб'єкта бюджетного процесу вищого рівня гарантоване кореспондуючим йому обов'язком суб'єкта бюджетного процесу нижчого рівня наступного дня після підписання рішення про місцевий бюджет або внесення до нього змін надсилати його суб'єкту бюджетного процесу вищого рівня.

Реалізація цього механізму контролю за дотриманням бюджетного законодавства і фінансової дисципліни суб'єктів бюджетного процесу часто призводить до зупинення рішення про відповідний місцевий бюджет.

У разі призупинення рішення про місцевий бюджет Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації та виконавчі органи відповідних місцевих рад мають право здійснювати витрати з відповідного бюджету лише на цілі, визначені у рішенні про місцевий бюджет на попередній бюджетний період, до того з обмеженнями. При цьому забороняється здійснювати капітальні видатки і надавати кредити з бюджету (крім випадків, пов'язаних з виділенням коштів з резервного фонду відповідного бюджету), а також здійснювати місцеві запозичення та надавати місцеві гарантії.

Вивчення та усвідомлення змін законодавства у фінансовій та

бюджетній системі місцевими та державними фінансовими органами стане важливою складовою у подальших позитивних наслідках децентралізаційних процесів в Україні.

Література

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>

УДК 347.73

Чернадчук В. Д., д.ю.н., професор,
Українська академія банківської справи, м. Суми, Україна

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ-ДЕФІНІЦІЙ У СПІРНИХ ПОДАТКОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ

Застосування норм права – це здійснювана компетентними державними органами, уповноваженими на це громадськими об'єднаннями або їх посадовими особами організаційно-правова діяльність, результатом якої є встановлення піднормативних формально обов'язкових індивідуальних правил поведінки персоніфікованих суб'єктів [1, с. 286]. Застосування норм права – це управлінська діяльність органів державної влади, їх посадових осіб, а також уповноважених державою суб'єктів з винесення індивідуально-конкретних приписів, якими одним учасникам правовідносин надаються права, а на інших – покладаються обов'язки [2, с. 10].

Проблеми застосування норм матеріального податкового права у спірних податкових правовідносинах зумовлені, насамперед, якістю податкового законодавства.

Правова якість податкового закону є цілісно стійкою сукупністю його правових властивостей, яка (сукупність) є однією із передумов ефективної дії цього закону відповідно до поставленої при його прийнятті мети, є складним правовим утворенням, в межах якого виокремлюються:

1) матеріально-правові властивості, які є властивостями правової легальності змісту податкового закону, це правові властивості відповідності якості, що відображають відповідність прийнятого закону нормам, які визначають компетенцію законодавця, відповідність норм закону Конституції України та принципам податкового законодавства.

2) процесуально-правові властивості, які є властивостями правової легальності видання закону, це правові властивості якості процедури підготовки, розгляду та прийняття податкового закону, що означає його прийняття відповідно до встановленої процедури.